

МИЛИВОЈ НЕНИН

„ЖАБЕ У РЕДУ ИСПРЕД КОВАЧНИЦЕ”

Наслов књиге Љ. Симовића, која се још
није појавила

Пошто не волим овакве наступе, смишљам говор после којег ме више нико никад неће звати да наступам. Најсигурније ми је да говорим кратко, глупо, неповезано – и да промашим тему. Такозвани „дрва-бундева” говор. Убацићу мало и приземног, овоземаљског хумора. А наслов ћу да украдем јавно – без скривања. Едицију о којој говорим нећу хвалити. Издвојићу, природно (као што то чине сви они који ову едицију нападају) и конкретну књигу која недостаје у сваком колу, а не само у овом седмом... Ударићу и на саму суштину читаве едиције – показаћу због чега је анахрона. Али тај завршни ударац остављам негде за пред крај овог текста.

Нећу вам, дакле, данас говорити о седмом колу едиције ДЕСЕТ ВЕКОВА СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ, већ ћу вам причати о једној секретарици која је отишла у пензију... Вредна, одговорна, уредна – имала је увид у целину посла и отуда сам све ове године једино њу доживљавао као шефа. Остао сам обезглављен. (А какав је то живот без шефа, сложићете се са мном.) Мада би ово требало да буде прича о томе како смо кренули у потрагу за новом секретарицом. Али, авај. Спаса нам није било. Систематизација радних места не препознаје реч „секретарица”... И таман када смо се предали, неко је открио магичну реч. (Отвара та реч све браве попут траве расковник.) Какво је ту славље настало! Љиљана Пешикан Љуштановић, увек отворена за ново и лепо, већ је кренула са тасом у руци да прикупља новац како бисмо подигли бисту том неком ко се сетио магичне речи. (Узгред, кад користите тас док прикупљате новац, онда не плаћате никакве овоземаљске доприносе.)

А тај неко – нећу вас држати у неизвесности – предложио је да се распише конкурс за координатора за међународну сарадњу. Пазите, акценат је на овом другом делу: *међународно*. Нећу вам више причати о секретарици – уосталом то је наш проблем. Држаћемо се наше магичне речи. Уосталом, кад нешто вреди – онда уз то иде одредница *међународно*! Кад нас позивају оним циркуларним мејловима на научне скупове – који вреде само ако су међународни – увек нам обећају да ће радови бити адекватно међународно оцењени. (Логично је да међународни експерти боље познају српску књижевност него ми који је проучавамо. Апсолутно логично.) Када је затвор у Сремској Митровици славио јубилеј – чини ми се 130 година постојања – с поносом су истакли да је затвор – међународни. Једном речју, уместо *маџала* сада се говори *међународни*... Ето и кључне примедбе читавој едицији – није међународна! И отуда је анахрона. Мада се то лако да решити. Зар не би лепши наслов едиције био: МЕЂУНАРОДНИХ ДЕСЕТ ВЕКОВА МЕЂУНАРОДНЕ СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ? И каква је то песма „Зимска идила”, на пример. Зар није лепше „Међународна зимска идила”? И тако у недоглед.

Али шалу на страну. Докле иде то лудило – жабе се гурају у реду испред ковачнице – најбоље се може видети на примеру обичне временске прогнозе. Имамо сад на једној телевизији и међународну временску прогнозу. И док дође до прогнозе коју чекам – за пет дана унапред – не стигнем да видим ни прва два дана. Потроши нам време кишица на Новом Зеланду. Баш ме занима, ако у свету почну уместо прогнозе да доносе какво је време било у претходном периоду – да ли ће наши и то преузети?

Смисленије би било да временску прогнозу доносе само за Шајкашку! Јер, можда би се неко сетио Лазе Костића и првих избора после развојачења Шајкашког батаљона. Можда би се неко сетио и првог Костићевог говора на опелу Миши Крестићу, човеку који му је највише помогао, те 1873. године. Измешали су се ту живот и смрт, победа и пораз, радост и туга... А Лаза Костић је говорио о слободи – о уставној слободи. Тог и таквог Лазу Костића волео је Милош Црњански.

А тај Лаза Костић је у пештанском Земаљском сабору своје говоре почињао српским језиком и борио се за слободу свог народа; борио се за то да бисмо ми данас, корачајући по нашој слободној земљи, могли објављивати текстове на нашем чистом, лепом, милослућном, матерњем – енглеском језику!

Али то већ није лудило – то је нешто друго. Систем. И ту ми је сада члан уредништва, најмлађи до уласка Горана Максимовића у уредништво, избацио једну реченицу. Написао сам помало ци-

нично: „Мада нећемо искључити ни ту могућност да је наш реномирани научни часопис само скромно обележио 24. март 1999. године.” Каже тај млади члан уредништва да му та реченица делује као денунцијација. И избацио ми је тај исти члан још једну реченицу. Поставио сам питање – зар је могуће да су Немци за време окупације Београда у Другом светском рату имали више слуха за наш језик и наше писмо – него ми данас? Али сада ми је тај члан уредништва објаснио да ће се то читати не као одбрана нашег језика и писма, већ као величање немачке окупације.

Уморан од тог брисања и писања, умало да заборавим дуг – оно што сам обећао на почетку: одговор на питање која то књига недостаје у сваком колу. Но, ништа није грешка што се може исправити. Дакле, као што су почетком XX века у Мостару Пахер и Кисић уз свако коло Мале библиотеке поклањали часопис *Пријелд Мале библиотеке*, тако бисмо ми данас морали поклањати уз свако коло једну посебно штампану књигу. Увек исту. И да то не кажем, јасно је да мислим на *Покондирену ѿикву* Јована Стерије Поповића.

„Она нобл, а он кек” – рекао би чика Јова Змај.*

* Говор одржан на промоцији кола Десет векова српске књижевности, у сали Коларчеве задужбине у Београду, 5. маја 2016. године.